

Spennende samarbeidsprosjekt om kartlegging av sjøørretbekker i Aust-Agder

I disse dager pågår det en kartlegging av potensielle sjøørretbekker i Aust-Agder.

Kartleggingen er satt i gang som et samarbeid mellom kommunene Risør, Tvedestrand, Arendal, Grimstad og Lillesand, Aust-Agder jeger- og fiskeforening, lokale jeger- og fiskeforeninger, vannområder, Fylkeskommunen og Fylkesmannen.

Ørretflørt i Pira. Foto: Asbjørn Aass

Bakgrunnen for samarbeidsprosjektet

Bakgrunn for dette prosjektet startet i forbindelse med arbeidet som pågikk i vannområdene ved oppfølging og gjennomføring av vannforskriften (<http://www.vannportalen.no/om-vannportalen/>). Det ble i 2013, for vannområdene Gjerstad-Vegår, Nidelva og Tovdal gjennomført tiltaksanalyser (<http://www.vannportalen.no/vannregioner/agder/vannomrader/nidelva/tiltaksanalyse/>) som et ledd i oppfølgingen av vannforskriften. Tidlig i denne prosessen ble det spilt inn at det ble ansett som viktig å prioritere bevaring og restaurering av sjøørretbekkene langs kysten. I tiltaksanalysene for Gjerstad-Vegår, Nidelva og Tovdal fikk derfor sjøørretbekkene prioritet 1 i forhold til gjennomføring av nødvendige tiltak.

Hvorfor er det viktig og riktig å prioritere sjøørretbekker?

Bakgrunnen for at sjøørretbekkene ble prioritert var blant annet at man anså disse bekkene som sårbare i forhold til fremtidig utbygging og at også flere viktige sjøørretbekker allerede ble ansett som sterkt påvirket og skadet. I tillegg fantes det ikke noen total oversikt over sjøørretbekker. Det ble derfor fremhevet at dersom kommunene skulle ha forutsetning for å ivareta disse gjennom arealplanleggingen ville det være nødvendig å ha en oversikt over sjøørretførende bekker.

Det er også et poeng at sjøørreten har havnet i skyggen av sin storebror, laksen, men at sjøørret også er særdeles viktig i forhold til både rekreasjon og turisme.

Laksens viktigste leve, gyte og oppvekstområder er i de store elvene og det er her det settes inn tiltak. Sjøørretens viktigste leve, gyte og oppvekstområder er i de små kystnære bekkene. Disse

bekkene er også svært utsatt og presset i forhold til utbygging av boområder, næringsområder og infrastruktur, men har ikke blitt prioritert i forhold til tiltak og bevaring.

Sjøørretfiske er en populær fritidsaktivitet blant mange og det kan ligge store potensialer for kommunene og for regionen i forhold til en satsing av sjøørretfiske som turistnæring i fremtiden.

Å bevare de sjøørretførende bekkene kan også bidra til å gi positive effekter i forhold til bomiljø og nærområder. Muligheter for en bekk som naturelement i eget nærmiljø kan og bør vurderes som et viktig element i forhold til planlegging av gode oppvekstområder og også som en trivselsverdi i seg selv.

I andre deler av landet har man store problemer med at laksefisk er smittet med lakselus. Dette problemet er så godt som fraværende i vår region. Dette vil vi og bør gis den positive betydningen det faktisk har!

Helhetlig vannforvaltning

Ved å satse på sjøørretbekkene og gjøre de nødvendige tiltakene for at bekkene skal tilbakeføres til god økologisk tilstand, ivaretar man også et viktig prinsipp i vannforskriften, "helhetlig vannforvaltning". Når de bekkene som ikke har god økologisk status blir prioritert med tiltak, vil man ha fokus på alle påvirkningene og problemene i denne vannforekomsten samtidig og vannforekomsten blir dermed ivarettatt som en helhet.

Tilskuddsmidler fra Fylkesmannen i Aust-Agder

Høsten 2014 søkte prosjektleder for vannområdene Gjerstad-Vegår, Nidelva og Tovdal Fylkesmannen i Aust-Agder om søkbare midler som var merket "**Til oppfølging av igangsatt tiltaksorientert overvåking i vannområdene fra første planperiode, eller til oppstart av nye prosjekter med problemkartlegging eller tiltaksorientert overvåking**".

Alle tre vannområdene fikk i felleskap tildelt kr. 235.000.

På bakgrunn av dette ble det mulig å sette i gang samarbeidsprosjekt for bevaring og restaurering av sjøørretbekker.

Gjenoppretting av gammel oppvekstkuip. Foto Kjetil Flakke

Mål og ambisjoner for prosjektet

- ✓ Målet med kartleggingen er å avdekke behov for ytterligere overvåking/undersøkelse og evt. behov for tiltak i tråd med Vannforskriftens føringer.
- ✓ Bygge opp kunnskapsgrunnlaget i vannforekomster i vannområdene Gjerstad/Vegår, Nidelva, Tovdal og Otra.
- ✓ Forsterke datagrunnlaget i karttjenesten Vann-Nett.
- ✓ Registrere potensielle sjøørretbekker og forringelse og trusler i disse.
- ✓ Skal kunne brukes som et verktøy i den kommunale planleggingen og blant annet er kunnskap om hvor det bør lages hensynssoner viktig.
- ✓ Opplysninger om elver og bekker bør også implementeres i kommuneplaner og de kommunale databasene.
- ✓ Data skal også gjøres allment tilgjengelig og det skal opprettes en lokal kartløsning til bruk for allmenne interesser. Her skal hver enkelt elv og bekk registreres.
- ✓ Kartleggingen skal ha særskilt fokus på potensielle sjøørrethabitater, både gyteområder og oppvekstområder, vandringshindere, forringelse av gyte- og oppvekstområder. Kartleggingen skal utføres etter lik metode i alle vannforekomster.
- ✓ Det er et mål å utvide undersøkelsesområder ved å søke midler i andre mulige tilskuddsordninger.

Prosjektet ønsker også å kunne motivere til lokalt engasjement blant innbyggere, skoler, barnehager og andre til blant annet prosjekter som "Adopter en bekk i ditt nærmiljø", som enkelt fortalt, går ut på at man skjøtter bekken til det beste for sjøørreten.

Strategi og gjennomføring

I 1. fase av prosjektet er målet å gjennomføre en kartlegging av alle potensielle sjøørretbekker som ligger i områder hvor kommunen har arealplaner.

Pr. i dag, er det gjennomført kartlegging i Arendal og Grimstad. Det har også blitt gjennomført en del kartlegging utover den opprinnelige planen om å kartlegge områder hvor kommunen har arealplaner. Det er Arendal- jeger og fiskeforening v/Kjetil Flakke som har vært ansvarlig for kartleggingen i Arendal og Grimstad

Det er også planlagt kartlegging i Risør, Tvedestrand og Lillesand.

Kartleggingen er gjennomført på bakgrunn av en faglig veileder (metode og metodebeskrivelse) utformet av Dag Matzow (tidligere ansatt hos Fylkesmannen i Aust-Agder) og Asbjørn Aass (Aust-Agder jeger- og fiskeforening).

Aust-Agder fylkeskommune ved Øystein Kristensen har utarbeidet en kartløsning hvor alle dataene registreres. Det skal på sikt lages et kart med innsynsmulighet, hvor det blir mulig for alle å hente ut relevant informasjon om aktuelle bekker. Pr. i dag er det kun utarbeidet en kartløsning for de som skal registrere inn dataene.

Kommunene har bidratt med lokal kunnskap, arealplaner og annen relevant dokumentasjon.

Kontaktpersoner i kommunene er:

Risør: Nina Lieng Christiansen

Tvedestrand: Asbjørn Aanonsen

Arendal: Martin Due Tønnesen

Grimstad: Over Bach og Karl Christian Langevold

Lillesand: Ole Martin Aanonsen

Det har blitt arrangert flere informasjonsmøter for lokale jeger- og fiskeforeninger, ansvarlig for dette har vært Olav Schrøder, leder i Aust-Agder Jeger- og fiskeforening.

Fylkesmannen i Aust-Agder ved Frode Kroglund har bidratt med faglig veiledning under hele prosessen.

Prosjektleder, Tanja Øverland har koordinert arbeidet.

Tanja Øverland

Rådgiver/vannområdekooordinator i Vannregion Agder

Vest-Agder Fylkeskommune

Tlf.: 38 07 45 86/94 89 14 86 | E-post: Tanja.Overland@vaf.no

Agder vannregion

www.vannportalen.no/agder